

Statsråden

Alle fylkeskommuner
Innovasjon Norge (hovedkontor og distriktskontor)
Selskapet for industrivekst
Forskningsrådet
Oslo kommune

Deres ref

Vår ref
05/2957-4 KM

Dato
14.10.2005

Orientering om forslag til statsbudsjett for år 2006 - Regional- og distriktpolitikk. Foreløpige rammer.

I Innledning

Kommunal- og regionaldepartementet vil med dette informere om regjeringens forslag til budsjett for 2006 for gjennomføring av regional- og distriktpolitikken og om foreløpig fordeling av budsjetttrammen. For nærmere informasjon vises til St.prp. nr. 1 (2005-2006). Endelig oppdrags-/tilskuddsbrev vil bli sendt ut etter at Stortinget har avsluttet sin behandling av budsjettforslaget. Dette orienteringsbrevet er derfor å betrakte som et planleggingsgrunnlag.

Statsbudsjettet tar utgangspunkt i regionalmeldingen som ble lagt fram våren 2005, St.meld. nr. 25 for 2004-2005. Av endringer og nye tiltak som følge av meldingen, kan nevnes satsing på norske Centres of Expertise (NCE), nytt næringshageprogram, videreført inkubatorprogram og en utvidelse av det geografiske virkeområdet for bruk av tilretteleggende virkemidler. Fylkeskommunene er en naturlig del av NCE-programmet, og må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvilken rolle de skal spille ved gjennomføringen.

I budsjettproposisjonen for KRD er det gjort en del omstruktureringer i forhold til tidligere års proposisjoner. Bakgrunnen er et ønske om å fokusere sterkere på mål og måloppnåelse innenfor departementets ulike innsatsområder. Det er formulert åtte resultatområder som i hovedsak samsvarer med statsbudsjettets inndeling i programkategorier. 'Regional utvikling' er et av disse resultatområdene. Innenfor hvert av disse resultatområdene er det presentert en ny og mer detaljert målstruktur som på sikt skal gjøre det enklere å registrere og analysere resultater av innsatsen på området.

EU-kommisjonen arbeider med et nytt regelverk for regionalstøtte som skal iverksettes fra 1.1.2007. Regelverket blir trolig vedtatt innen 1.1.2006. De distriktspolitiske virkemidlene må da notifiseres på ny i løpet av 2006. Aktuelle endringer kan være støtteintensitet og geografisk avgrensing av hvor virkemidler vil bli tillatt brukt. Regjeringen arbeider for å gjeninnføre differensiert arbeidsgiveravgift innenfor det nye regelverket, og dersom dette går i orden, vil også geografisk virkeområde, satser osv. for denne ordningen bli fastsatt i løpet av 2006.

II Rammer og nye forslag i 2006

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2006 en samlet bevilgning på 2 750,2 mill. kr over programkategori 13.50 inkludert kompensasjonstiltak for økt arbeidsgiveravgift.

Fylkeskommunene foreslås tildelt 1 029,58 mill. kr over den regionale rammen, fordelt med 977,815 mill. kr over kap. 551, post 60 til fylkeskommunene eksklusive Oppland. Oppland fylkeskommune foreslås tildelt en ramme på 77,153 mill. kr til videreføring av forsøket Fritt fram over kap. 551, post 64. Dette beløpet inkluderer midler tildelt fra andre departementer som deltar i finansieringen av forsøket. Til nasjonale tiltak for regional utvikling kap. 552, post 72 sentral ramme, foreslås bevilget 283 mill. kr. Det foreslås å bevilge 7,22 mill. kr til kunnskapsutvikling, informasjon mv. over kap. 552, post 21.

Kostnadsøkningen som følge av bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift er beregnet til 1 545 mill. kr. Som kompensasjon for økningen foreslås 1 105 mill. kr bevilget over departementets kap. 551, post 61 Næringsrettede utviklingstiltak og 300 mill. kr til transportstøtte over kap. 551, post 70 Transportstøtte. I tillegg vil det kunne gis tilsagnsfullmakter for opptil 320 mill. kr over post 61 og 375 mill. kr over 70-posten.

Forslag til fordeling av rammene på de enkelte virkemiddelaktørene er å finne i Vedlegg 1

III Overordnede regional- og distriktspolitiske mål og strategier.

Regjeringen la våren 2005 fram en prinsippmelding om regional- og distriktspolitikken, St. meld. nr. 25 for 2004-2005. I meldingen slår regjeringen fast at målet for regionalpolitikken er å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og utløse verdiskapingspotensialet i alle deler av landet. Regjeringen vil styrke lokal- og regional vekstkraft ved å legge til rette for en differensiert politikk tilpasset utfordringene i de enkelte regionene. Meldingen framhever at det blir viktig å styrke de små og mellomstore byenes rolle som drivkraft i den regionale utviklingen

Distriktspolitikken utgjør en spesiell regionalpolitisk innsats for å styrke grunnlaget for bosetting og verdiskaping i områder og landsdeler med særlige utfordringer knyttet til spredt bosetting, tynne næringsmiljø og lange avstander til større sentra og markeder.

Innsatsen skal medvirke til å fremme sysselsetting og utvikling av lønnsomme virksomheter og gi grunnlag for gode tjenestetilbud og attraktive steder for næringsliv og innbyggere.

En sentral strategi for å styrke den regionale verdiskapingen er å fremme innovasjon og nyskaping. Innovasjonspolitikken er en nødvendig og viktig del av regionalpolitikken, både i nasjonal politikikutvikling, i regionale utviklingsstrategier og i lokalt tiltaksarbeid. Den vesentligste delen av de regional- og distriktpolitiske virkemidlene skal derfor rettes inn mot tiltak som kan fremme regional innovasjon.

Det forutsettes at regionalmeldingens mål og strategier skal danne en ytre ramme for fylkeskommunenes arbeid og virkemiddelaktørenes operative virksomhet.

Den nye målstrukturen for resultatområdet 'Regional utvikling' er konkretisert i St.prp. nr. 1 for 2005-2006. Målstrukturen går nå på tvers av aktuelle poster og aktører. Rapporteringen i budsjettproposisjonen er basert på innrapporteringer som bygger på eksisterende system, og er derfor bare eksempler på hvordan framtidig rapportering vil gjennomføres. Departementet ønsker å bygge på og videreutvikle eksisterende registrerings- og rapporteringssystemer (jfr. også brev fra KRD av 13. juli 2005 med orientering om disse spørsmålene). Målet er å utvikle et enhetlig system som skal gjøre det enklere for alle aktørene å synliggjøre resultater av innsatsen.

Departementet vil arbeide videre ut over høsten 2005 med å klargjøre hvilken informasjon om aktiviteter og resultater som er aktuelle å bruke for å belyse de enkelte arbeidsmålene i strukturen. For å støtte departementet i dette arbeidet er det etablert en ressursgruppe med representanter fra virkemiddelaktørene og fylkekommunene. Målet er å få på plass et registrerings- og rapporteringssystem som det skal rapporteres på allerede fra og med 2006. Det vil bli arrangert et fellesmøte i november med representanter for alle fylkene for å drøfte endringene. Der vil også muligheten for å tilpasse den beskrivende rapporten for 2005 til den konkretiserte målstrukturen bli tatt opp. Dette vil også bli fulgt opp i tilskuddsbrevet for 2006.

IV Rammer og nye føringer for de enkelte tilskuddspostene

Kap. 551, post 60

Målet med posten er å bidra til å fremme utvikling av lønnsomme bedrifter, både gjennom direkte virkemidler og gjennom tilrettelegging for næringsutvikling, og til å skape attraktive steder for næringsliv og befolkning. Det skal legges særlig vekt på behovet for å fremme nyetablering, innovasjon og omstilling.

Regjeringen varslet i Regionalmeldingen at den vil øke handlingsrommet for bruken av midlene når det gjelder støtte til næringsrettede fysiske investeringer og til stedsutvikling. Begrunnelsen for dette er å gi fylkeskommunene og partnerskapet

regionalt større muligheter til også å støtte opp om små- og mellomstore byområder som ligger utenfor virkeområdet, slik at byenes potensiale som motorer for regional utvikling kan utvikles bedre. Konkret ønsker Regjeringen å oppheve noe av den geografiske begrensningen for bruk av denne typen virkemidler. Opphevelsen gjelder bare for bruk av midler til tilrettelegging for næringsutvikling og til stedsutvikling og ikke for direkte bedriftsrettede virkemidler. Fordelingsnøkkelen for tildeling av midler til de enkelte fylkeskommunene er ikke endret.

Nye retningslinjer for bruk av posten vil bli utsendt sammen med endelig oppdrags- og tildelingsbrev etter budsjettbehandlingen i Stortinget.

Regjeringen foreslår å bevilge 977,815 mill. kr over kap. 551, post 60 for 2006, som i sin helhet vil bli fordelt til fylkeskommunene. Fylkeskommunenes rammer blir fastsatt etter både objektive og skjønnsmessige kriterier. Flere omstillingsprogram med statlige forpliktelser fra før ansvarsreformen fases ut i løpet av 2005. På den annen side er det tatt høyde for nye forventede omstillingsutfordringer i skjønnspotten til de enkelte fylkene, jfr. innrapporteringer som svar på departementets brev til fylkene våren 2005. Fylkeskommunenes tilbakemeldinger er vurdert av departementet i samråd med Innovasjon Norge.

I fylkesfordelingen av skjønnsmidler har departementet tatt hensyn til at 2006 er siste året i en opptrappingsplan for å følge opp nasjonale forpliktelser til medfinansiering av Interreg IIIA gjennom fylkeskommunene.

Fylkesfordelingen av den foreslåtte rammen, samt forholdet mellom objektive og skjønnsmessige kriterier for fordeling, framgår av Vedlegg 2. Departementet vil understreke at skjønnstildelingene ikke er øremerkinger.

Det er departementets oppfatning at rapporteringen fra fylkeskommunene for 2004 er vesentlig bedre enn for 2003, det første året etter ansvarsreformen. Departementet har gitt tilbakemeldinger om rapporteringen til hver enkelt av fylkeskommunene i eget brev av 24. august 2005.

Departementet planlegger å gjennomføre en evaluering av 60-posten i 2007.

Kap. 551, post 61 Næringsrettede utviklingstiltak – kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.

Merutgiftene for næringslivet for økt arbeidsgiveravgift er for 2006 beregnet til 1 545 mill. kr. Regjeringen har foreslått en bevilgning på 1 105 mill. kr på denne posten. Resten dekkes inn over kap. 551, post 70 Transportstøtte, se nedenfor.

Bevilgningen i 2006 skal også dekke tilsagn på 255 mill. kr gitt i tilsagnsfullmakt over budsjettet for 2005. I tillegg kan det gis tilsagn for opptil 320 mill. kr som kommer til

utbetaling først i 2007. Regionene som er omfattet av økningen i arbeidsgiveravgiften, kan således disponere en ramme på 1 170 mill. kr for 2006.

Departementet vil i eget brev komme tilbake til den fylkesvise fordelingen av rammene samt en nærmere orientering om organiseringen av arbeidet for 2006.

Kap. 551, post 64 Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune – ”Fritt fram.”

Regjeringens forslag til ramme til Oppland fylkeskommune er 77,153 mill. kr. Rammen dekker både midler fra kap. 551, post 60 over KRDs budsjett og midler fra andre departementer. Se Vedlegg 3.

Kap. 551, post 70 Transportstøtte

Året 2004 var det første året med nasjonal transportstøtte. Innen søknadsfristen våren 2005 for transporter foretatt året 2004, mottok Innovasjon Norge søknader fra totalt 100 bedrifter. I alt 93,8 mill. kr er utbetalt. Dette er mindre enn forventet. Etter klagebehandling vil de overskytende midlene bli overført til kap. 551, post 61 Næringsrettede utviklingstiltak og overført til berørte fylker.

Innovasjon Norge forventer at antall foretak som søker om transportstøtte, vil øke etter hvert som virkningen av overgangsordningen bortfaller og arbeidsgiveravgiften øker. I budsjettet for 2006 foreslås det bevilget 300 mill. kr over kap. 551, post 70, Transportstøtte. Midlene skal dekke transportkostnader som påløper i 2005, og som skal refunderes i 2006.

Kommunal- og regionaldepartementet har i 2005 tilleggsnotifisert en endring av dagens forskrift. Det legges opp til en modell hvor utbetaling fra den fylkeskommunale ordningen i de fylkene som har en egen transportstøtteordning, tilpasses regelverket for beregning av støtte i den nasjonale ordningen. Dersom ESA godkjenner forslaget, vil dagens praktisering av begge ordningene endres for foretak som er lokalisert i de områder som omfattes av begge ordningene. Departementet har også tilleggsnotifisert en utvidelse av det geografiske virkeområdet for ordningen som er til behandling i ESA.

Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling

Regjeringen foreslår en bevilgning på 283 mill. kr over posten i 2006. Innenfor denne rammen er det lagt opp til at til sammen 222,3 mill. kr blir avsatt til bestemte programmer/programområder i Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet. Denne rammen vil også bli benyttet til å finansiere første års satsing på et nytt program, NCE, Norwegian Centres of Expertise. De øvrige midlene er avsatt til programmer og tiltak i regi av departementet, bl.a. Interreg IIIB og IIIC, Merkantilt kompetanseprogram for utkantbutikker (MERKUR), entreprenørskapssatsing, storbysatsing og øvrige

utviklingstiltak og pilotprosjekter. Riksrevisjonen har tatt opp med departementet spørsmålet om intern kontroll med tilskuddsforvaltningen hos virkemiddelaktørene. Dette er et spørsmål vi vil komme tilbake til under høstens halvårsmøter.

Grunnlag for rammefordelingen til IN, SIVA og Forskningsrådet.

Rammefordelingen baserer seg på videreføring av igangværende program og det nye programmet NCE. Det er ikke lagt opp til noen endring i fordelingen mellom nasjonal og regional ramme når det gjelder finansiering av programmene.

Departementet inviterer IN, SIVA og Forskningsrådet til å diskutere fordelingen av midler på programnivå på høstens halvårsmøter. Vi ber derfor om at det i god tid før disse møtene sendes inn kommentarer til foreslått programfordeling og synspunkter på hvordan programinnsatsen bidrar til å realisere målene og strategiene i regionalpolitikken, jfr. resultatområdet målstruktur gjengitt i St.prp. nr. 1 for 2005-2006. All innsats må ta utgangspunkt i regjeringens mål om sterkere fokus på regional innovasjon og nyskaping.

SIVA, samlet økonomisk ramme 57,8 mill. kr.

<u>Satsingsområder</u>	<u>Fordeling 2006</u>
Næringshager	24 mill. kr
Inkubatorprogrammet	18 mill. kr
Industriinkubatorer	10 mill. kr
Regionalisering og nettverk m.v.	5,8 mill. kr

Fordelingen baserer seg på at dagens næringshageprogram skal fases ut i løpet av 2006. Forutsetningen er at den løpende støtten til næringshager som har vært inne i programmet i fem år, skal opphøre. Samtidig har regjeringen i regionalmeldinga og i statsbudsjettet for 2006 gått inn for at det startes opp et nytt næringshageprogram allerede fra 2006 innenfor en ramme på 10-12 nye hager.

For inkubatorprogrammet legges det opp til et koordinert opplegg med NHD, slik at NHD bidrar til dekning av driftsutgiftene ved inkubatorene i de største byene. Driften av de øvrige inkubatorene skal dekkes over KRDs tilskudd. Departementet forutsetter at arbeidet med drift av etablerte inkubatorer og etablering av nye videreføres innenfor denne rammen.

Departementet legger opp til at industriinkubatorprogrammet videreføres med noe utvidet ramme i 2006 i forhold til tidligere planlagt nivå.

Arbeidet med regionalisering og nettverksutvikling forutsettes videreført.

Innovasjon Norge, samlet økonomisk ramme 126,5 mill. kr

SatsingsområderFordeling 2006

Entreprenørskap	29	mill. kr
SMB m/internasjonale vekstambisjoner	30	mill. kr
Rekruttere flere kvinner til n-livet	5	mill. kr
Innovasjons- og kommersialiseringskomp.	3,5	mill. kr
Profilering/omdømmebygging	2	mill. kr
Nettverksbasert innovasjon og omstilling (ekskl. NCE)	32	mill. kr
Norwegian Centres of Expertise, NCE,	20	mill. kr
Tjenesteutvikling og analyser, "konkurransespott"	5	mill. kr

Fordelingen baserer seg på en sterkere vektlegging av innovasjonssystemer enn i 2005. Det nye programmet NCE er et sentralt nytt tiltak innen dette satsingsområdet. Innovasjon Norge bes derfor snarest sette i gang arbeidet i tråd med de hovedlinjene som er trukket opp i endelig programforslag. I tillegg inkluderer dette satsingsområdet ARENA og andre nasjonale innovasjonssystemer. I tillegg legges det opp til en noe sterkere vektlegging av internasjonalisering rettet mot små og mellomstore bedrifter enn i inneværende år. Satsingsområdet entreprenørskap omfatter satsinger/programmer/tiltak som bl.a. Entreprenørskap i verdensklasse, Inkubatorstipend, Unginkubatorstipend, Etablererstipend Svalbard, Fram entreprenør mv. Området kommersialisering skal dekke NT-, men også FORNY-programmet, mens området Kompetanse vil dekke i-VEL-programmet, Kvinner i Fokus m.v.

Departementet legger opp til at INs arbeid med regional omstilling videreføres på samme nivå. For 2006 er det satt av en ramme på 2 mill kr til bedriftsprosjekter på Svalbard. NT-programmet vil fra og med 2006, som en prøveordning, integreres i Innovasjon Norge. Innovasjon Norge vil ha ansvaret for at programmets gode arbeidsmetodikk og resultater blir ivarettatt og videreutvikles. Departementet legger opp til en nærmere dialog med IN om fordelingen på innsatsområder og programmer.

Forskningsrådet, samlet økonomisk ramme 38 mill. kr.

<u>Programmer</u>	<u>Fordeling 2006</u>
FORNY	12,5 mill. kr
MOBI	19 mill. kr
VS 2010	5 mill. kr
KUNI	1,5 mill. kr

Rammen til FORNY- programmet omfatter også FORNYs høyskolesatsing. Departementet vil gå inn i en nærmere dialog med Forskningsrådet om denne satsingen. Midler til programmet Kompetansemegling ligger inne i rammen for MOBI. Programmet KUNI avsluttes som program i 2005, men det er avsatt midler til en engangsbevilgning til avledete prosjekter som vil føres videre inn i 2006.

For øvrig er det ikke lagt opp til større endringer i innretning og fordeling mellom programmene i regi av Forskningsrådet.

Med hilsen

Erna Solberg

Tre vedlegg

Vedlegg 1

Forslag til bevilgning for 2006 (mill kr)

Kap	Post	Betegnelse	KRD	Fylkes- kommunene	Innovasjon Norge (IN)	SIVA	Forskn- ingsrådet	Totalt
551		Regional utvikling og nyskaping						
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling		977,815				977,815
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	1 105 ¹					1 105
	64	Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune		77,153 ³				77,153
	70	Regional transportstøtte	300 ²					300
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling						
	21	Kunnskapsutvikling, informasjon mv	7,22					7,22
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	60,7		126,5 ⁴	57,8	38	283
		Sum Virkemiddelaktør						2 750,2

¹ I tillegg er det foreslått en tilsagnsfullmakt på 320 mill. kr

² I tillegg er det foreslått en tilsagnsfullmakt på 375 mill. kr

³ Inkluderer midler over andre departementers budsjetter

⁴ Inkluderer 20 mill. kr til NCE

VEDLEGG 2

Fylkesfordeling 2006 av kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling (Inklusiv programkategori 13.50-midler til Oppland over kap. 551, post 64) (mill. kr)

Tall i mill. kr	Objektivt	Skjønn		Total fordeling			
	objektiv fordeling inkludert garanti-beløp	midler til omstilling	Interreg IIIA	Total fordeling inkludert garanti-beløp	Fordeling 2005	differanse 2005-06	%vis endring 2005-06
Oslo	5,4	0,0	0	5,40	5,4	0,0	0,0%
Akershus	5,4	0,0	0	5,40	5,4	0,0	0,0%
Østfold	5,4	0,0	11,3	16,70	16,7	0,0	0,0%
Vestfold	5,4	0,0	0	5,40	5,4	0,0	0,0%
Hedmark	52,1	6,0	11,3	69,39	68,5	0,9	1,4%
Oppland	51,8	0,0	0	51,76	53,3	-1,5	-2,8%
Buskerud	18,6	0,0	0	18,60	17,6	1,0	5,8%
Telemark	41,1	0,0	0	41,14	38,7	2,4	6,3%
Aust-Agder	9,8	6,0	0	15,82	13,7	2,2	15,7%
Vest-Agder	13,2	1,0	0	14,23	12,5	1,8	14,3%
Rogaland	19,2	0,0	0	19,24	18,1	1,2	6,6%
Hordaland	42,3	6,0	0	48,34	50,4	-2,1	-4,2%
Sogn og Fjordane	57,2	7,0	0	64,21	109,8	-45,6	-41,5%
Møre og Romsdal	72,6	4,0	0	76,60	75,9	0,7	1,0%
Sør-Trøndelag	54,5	3,0	10,1	67,59	66,8	0,8	1,2%
Nord-Trøndelag	68,6	6,0	0	74,61	79,0	-4,4	-5,5%
Nordland	187,5	9,0	4,8	201,28	193,9	7,3	3,8%
Troms	117,6	0,0	8,4	125,95	120,7	5,3	4,4%
Finnmark	80,4	15,0	12,5	107,92	110,4	-2,4	-2,2%
sum	908,2	63,0	58,4	1 029,58	1 062,0	-32,5	-3,1%

Objektive kriterier:

1. Vekting av folketall innenfor det distriktpolitiske virkeområdet: Sone A *0,6, sone B *0,45, sone C *0,35, sone D *0,10
Folketall pr. 1.1.2004 etter gjeldende distriktpolitisk virkeområde
2. Hvert fylke er garantert en bevilgning på 5,4 mill. kr

Vedlegg 3

Oversikt over samlet bevilgning til "Fritt fram" i 2006. (1000 kr)

Dep	Kap.	Post	Benevnelse	2004	2005	2006
UFD	281	01	Driftsutgifter	1 500	1 500	0 ¹
LD/LMD	1149	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)	1 000	1 000	1 000
MD	1426	31	Tiltak i naturvern-, kulturlandskaps- og friluftsområder	300	300	311
MD	1427	74	Tilskudd til friluftslivstiltak	150	150	160
MD	1429	72	Vern og sikring av fredede og verneverdige bygninger og anlegg	1 800	1 850	1 922
AAD/ASD	634	70	Ordinære arbeidsmarkedstiltak	2 000	2 000	2 000
AAD/ASD	634	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak	18 000	18 000	18 000
NHD	2421	50	Nyskaping, fond	2 000	2 000	2 000
KRD	551	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	56 900	53 260	51 760
KRD	551	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift			²
			SUM	83 650	80 060	77 153

¹ Ordningen med særskilte midler til desentralisert høyskoleutdanning er avviklet. Det vil derfor ikke bli overført midler til dette formålet

² Midler til Oppland fra kap. 551 post 61 inngår i forsøket, men ikke i kap. 551 post 64. Midler fra kap. 551 post 61 vil bli fordelt når departementet har beregnet den fylkesvise kostnadsøkningen for 2006 etter omleggingen av differensiert arbeidsgiveravgift.